

Den Samiske
Ressursskolen
i Nordland

Markering av samenes nasjonaldag 6. februar

Praktiske tips til de videregående skolene i Nordland
2024

Se også vårt nettsted: <https://hamsun.vgs.no/>

*Lisbeth Øgsnes
Rektor
Knut Hamsun js./vgs.*

*Lars Magne Andreassen
Prosjektleder
Samisk Ressursskole*

Kjære kollegaer på de videregående skolene i Nordland

I et treårig pilotprosjekt utvikler Knut Hamsun joarkkaskåvllå/vgs. for tiden den første samiske videregående ressurskolen i Nordland. Vårt mål er:

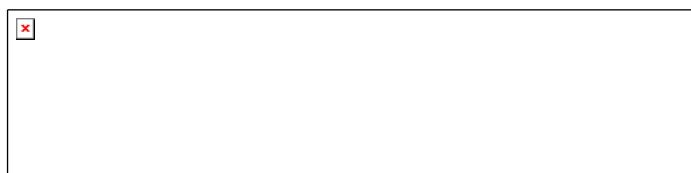
- *å styrke lulesamisk språk, kultur og identitet i våre videregående skoler.*
- *bidra til kvalitetssikring og utvikling av god undervisning i lulesamisk.*
- *støtte opp om arbeidet med å løfte opp samiske språk, kultur og identitet på alle skolene i Nordland fylkeskommune.*
- *over tid bli en støtte for elever og ansatte på skolene.*

I Fylkestingsvedtak 093/2022 heter det bl.a. at ressurskolen skal «Utvikle informasjonsmateriell til skolene og foreslå felles praksis for markering og fremming av samisk språk og kultur i videregående skoler i Nordland». Herunder «foreslå hvordan sentrale dager i samisk kultur kan markeres».

Med dette legger vi frem tips og råd for markeringen av samenes nasjonaldag den 06. februar. Vi håper dette kommer til nytte og ønsker en god felles markering og feiring! Vi vil i løpet av 2024 arbeide videre med oppdraget og vi tar gjerne imot tilbakemeldinger på hvilke erfaringer og ønsker dere har. Sammen kan vi skape bedre skoler for alle!

Lisbeth Øgsnes, rektor

Lars Magne Andreassen, prosjektleder

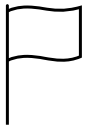
8 spørsmål om 6. februar

1	Hvordan kan samenes nasjonaldag markeres på en videregående skole?	4
2	Hvilke fallgruver bør skolene unngå i møte med samiske elever?	5
3	Hva heter dagen egentlig?	6
4	Hvordan gratulere med dagen på samisk?	7
5	Hva markeres på den samiske nasjonaldagen?	8
6	Hva var bakgrunnen for møtet den 6. februar 1917?	8
7	Hvorfor bør 6. februar markeres på alle videregående skolene i Nordland?	9
8	Hvordan kan dagen forberedes i undervisningen?	10

1 Hvordan kan samenes nasjonaldag markeres på en videregående skole?

Vurder samarbeid med kommunen, kulturskolen eller andre institusjoner som kan bidra med markeringen. Samiske organisasjoner og foreninger kan også være gode samarbeidspartnere for å planlegge dagen. Sametinget har en god nettside med informasjon om samenes nasjonaldag. [Sametinget, om nasjonaldager og nasjonale symboler](#)

Her er en samling av ideer og forslag om hvordan 6. februar kan markeres på videregående skoler.

Heis det samiske flagget.

Ledelsen viser gjennom egnet antrekk at dagen er viktig og har stor betydning. Anmod gjerne også elevene om å feire dagen ved å bruke finklær (bunad, kofte, festdrakt).

Samle elevene og hold tale. Dersom det er samisk språkkompetanse på skolen, bør talen holdes på norsk og på et samisk språk. (Hvis man tar dette avsnitt etter avsnitt, er det mer underholdende for publikum). Lærere og elever bør prøve å gratulere med dagen på samisk. Talen kan også publiseres på norsk og et samisk språk.

Syng den samiske nasjonalsangen «Sámi soga lávlla». (i hvert fall første og siste vers)

Melodi: [Samefolkets sang](#)

Tekst med norsk oversettelse til utskrift: [Tekst til samefolkets sang](#)

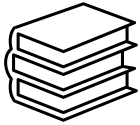
Gi oppdrag til kantina å lage samisk festmat for dagen, for eks.nasjonalletten bidos, med gahkko (samisk brød)

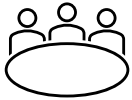
La en gruppe frivillige elever eller lærere gi en presentasjon om et samisk tema.

Spill gjerne av og forsøk å joike med litt på nasjonaljoiken «Sámi eatnan duoddariid», av Nils Aslak Valkeapää, som ble vedtatt i 2022. [Sámi Eatnan Duoddariid](#)

Skolebiblioteket oppfordres til å presentere et utvalg av bøker om samisk historie, identitet og kultur.

Planlegg en halv tverrfaglig aktivitetsdag med samiske temaer. Forslag se punkt 7.

Om det er mulighet til det: Lag bål og samisk fortellerstund og andre aktiviteter rundt bålet.

2 Hvilke fallgruver bør skolene unngå i møte med samiske elever?

Vi bør spørre samiske elever på en diskret/ikke offentlig måte om de eventuelt har et ønske om å bidra til feiringen. De er først og fremst deltakere og ikke ansvarlige for feiringen, men det er også viktig å se og anerkjenne de som har samisk kunnskap og erfaring fra før av. De skal selvfølgelig ha mulighet til å bidra og ikke få følelsen av å bli oversett eller forbigått.

Men vær oppmerksom på dette:

- **IKKE** si «Vi vet ikke så mye om det.» Vær informert og ta initiativ.
- **IKKE** overdriv. Det er viktig at dagen markeres med verdighet. Det er viktigere at det samiske er naturlig til stede gjennom hele

skoleåret enn å fremheve det samiske med brask og bram en gang i året.

- **IKKE** pek offentlig på samiske elever under forberedelsen eller markeringen. Vær obs på at det kan være ubehagelig for noen å bli fremhevet for å være same. Forbered dagen og feir med hele skolen. Sørg for at alle elever har kunnskap om hva som feires.
- **UNNGÅ** andregjøring. Ikke fremstill samisk språk og kultur som noe eksotisk. Gi rom for samiske elever til å kjenne på normalitet innenfor en felles ramme.
- **IKKE** sett samiske elever til å undervise om samisk kultur når dagen skal forberedes i undervisningen. Ikke legg et ekstra ansvar og ekstra forventninger til dem. Sannhets- og forsoningskommisjonen beskriver et stort samisk kultur- og språktap, spesielt enkelte steder i Nordland. Forvent derfor ikke at samiske elever har kunnskap om samisk kultur. Det er like viktig for alle elever å opparbeide seg kunnskap om det samiske.

3 Hva heter dagen egentlig?

Heter dagen «**samefolkets dag**» eller «**samenes nasjonaldag**»? Dette var lenge omdiskutert. Konklusjonen fra samisk perspektiv er: Det er forskjell mellom stat og nasjon. Ordet *nasjon* kommer fra det latinske verb *nasci* (å bli født). Nasjon betegner det folket du er født i og hører til. I Norge er det flere folk. Samene er et folk, og dermed kaller vi dagen for «samenes nasjonaldag».

Les mer om navnet:

[Språkrådet, samenes nasjonaldag](#)

Den 06.02.2022 publiserte VG en meningsmåling som viste at **80 prosent** av befolkningen mener samisk kultur er en viktig del av norsk kultur.

Samtidig sa bare **23 prosent** av de spurte at de har god kjennskap til den samiske kulturen.

<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/8QLQ5A/fersk-meningsmaaling-stor-stoette-til-samisk-kultur>

4 Hvordan gratulere med dagen på samisk?

Språk	Dagens navn	Hvordan gratulere med dagen?
Sørsamisk	Saemiej åålmegebiejjie	«Læhkoe saemiej åålmegebiejjine»
Pitesamisk	Sämij álbmukbäjjve	«Vuärrbe sáme álbmukbejvijn»
Umesamisk	Sämij álmagenbiejvie	«Lihkuos sämij álmagenbiejvie»
Lulesamisk	Sáme álmukbiejvve	«Vuorbbe sáme álmukbiejvijn»
Nordsamisk	Sámi álbmotbeaivi	«Lihkku sámi álbmotbeivviin»
Norsk	Samenes nasjonaldag	«Gratulerer med dagen»

5 Hva markeres på den samiske nasjonaldagen?

Dagen ble bestemt i 1992 og minner om det første samiske landsmøtet i Trondheim den 6. februar 1917. Samekvinnen **Elsa Laula Renberg** fra Sverige var den drivende kraften bak dette initiativet.

Elsa Laula Renberg

Kilde: Digitalt Museum

Møtet behandlet i hovedsak behovet for reindriftsrettigheter og et ønske om etablering av skoler hvor samiske barn kunne få undervisning i og på samisk. Møtet var et politisk initiativ til samisk samarbeid over

landegrensene og minnes i dag med markeringer i Norge, Sverige, Finland og Russland. Nasjonaldagen handler om samisk identitet og kultur og om den politiske kampen for å kunne leve livet som samer innenfor og på tvers av nasjonalstatenes grenser.

Kilde: <https://rorosmuseet.no/landsmotet>

6 Hva var bakgrunnen for møtet den 6. februar 1917?

Sannhets- og forsoningskommisjonen har beskrevet fornorskningspolitikken i sin rapport til stortinget i 2023:

“Fornorskningspolitikkenes mål var at folk, familier, slekt og grupper skulle velge én etnisk identitet, den norske, og at norske myndigheter tok et bredt spekter av virkemidler i bruk for å nå denne målsettingen, herunder språklig, kulturell og materiell undertrykking, og usynliggjøring». Det var flere fra samisk hold som gjorde motstand mot både fornorsking og andre deler av norsk politikk som slo negativt ut for samene.

Hovedinnsatsen kan sies å ha vært språkpolitikken "med skolen som slagmark og lærerne som frontsoldater». På begynnelsen av 1900-tallet så man en bølge av samisk politisk aktivisme. Dette gjaldt også for å motvirke tap av reinbeiter, f.eks. konsekvensene av stengte riksgrenser.

Februar 2024							
KW	Mo	Di	Mi	Do	Fr	Sa	So
05				1	2	3	4
06	5	6	7	8	9	10	11
07	12	13	14	15	16	17	18
08	19	20	21	22	23	24	25
09	26	27	28	29			

6 Får man fri på samenes nasjonaldag?

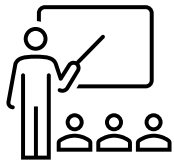
Dagen er en offisiell flaggdag, men ikke en høytidsdag. Det betyr at ingen får fri fra skolen eller jobb, slik som på 17. mai. Ved Knut Hamsuns./vgs. får de elevene som ønsker det, fri på slutten av dagen for å delta på markeringen ved det samiske senteret Árran. Siden dagen ikke er en fridag, bør skolene selv markere dagen og sette positive rammer rundt den. [NRK. Vil ha fri på samenes nasjonaldag](#)

7 Hvorfor bør den 6. februar markeres på alle videregående skoler i Nordland?

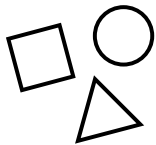
- «Den norske stat er grunnlagt på territoriet til to folk - nordmenn og samer. Samisk historie er tett flettet sammen med norsk historie.» (Kong Harald 07.10.1997). Samenes historie er en del av vår egen historie i Nordland.
- Nordland fylkeskommune har to samiske språkforvaltningskommuner (Hábmer/Hamarøy og Aarborte/Hattfjelldal). Som en følge av at dette er også Nordland fylkeskommune som skoleeier omfattet av forvaltningsområdet. I samarbeidsavtalen med Sametinget står det at vi skal styrke, synliggjøre og utvikle samiske språk, kultur og samfunnsliv.
- I Nordland har vi tradisjonelt fem samiske språk: Nordsamisk, pitesamisk, umesamisk, lulesamisk og sørsamisk. Som offentlige institusjoner har de videregående skoler ansvar for å synliggjøre den samiske delen av fylkets befolkning og sørge for kunnskap om den samiske nasjonaldagen også blant etnisk norske elever.
- Læreplanen krever at alle elever skal lære om samer og samiske forhold i skolen. Vår felles kulturarv har utviklet seg gjennom historien og skal forvaltes av nålevende og kommende generasjoner. Gjennom opplæringen skal elevene få innsikt i det samiske urfolkets historie, kultur, samfunnsliv og rettigheter.

Elevene skal lære om mangfold og variasjon innenfor samisk kultur og samfunnsliv. [Udir. Samisk på skolen](#)

8 Hvordan kan dagen forberedes i undervisningen?

Oppfordre lærerne til å snakke om samiske tema i forkant av dagen for å forberede elevene og gi dem mer kunnskap.

På selve dagen bør det velges lærerike og artige aktiviteter slik at dagen blir husket positiv.

- Utforsknings- og quiz-spørsmål

- Hva handler den samiske nasjonalsangen om?
- Hva handler den samiske nasjonaljoiken om?
- Hva kalles samenes nasjonalrett?
- Hva er forskjellen mellom en stat og en nasjon? Skal man si samenes nasjonaldag eller Samefolkets dag?
- Mange samer tar på seg kofte den 6. februar. Finnes det mange ulike kofter, og hvilke tilbehør finner man ofte? [SNL, samiske kofter](#)
- Hva er forskjellene mellom en sørsamisk, lulesamisk eller nordsamisk kofte?
- Hva symboliserer former og farger på det samiske flagget? Når ble flagget tatt i bruk som et symbol for det samiske fellesskapet? Når ble det godkjent av den norske staten? Om flagget: [Min stemme. Det samiske flagget og samefolkets dag](#)
- Finnes det noe «typisk samisk»? Undervisningsopplegg: [Min stemme. Typisk same](#)

- **Filmer om samisk historie**

- En serie av seks dokumentarfilmer om samene på NRK:

[Den stille kampen. NRK](#)

Orientering om episodene:

[NRK dokumentar. Om den stille kampen](#)

- Diverse korte info-filmer om samisk temaer:

[Korte informasjonsfilmer](#)

- Spillefilm som omhandler samisk historie, gjerne med en introduksjon og oppgaver. Filmforslag:

- Ole Giævær: Ellos eatnu – La elva leve (2023)
- Amanda Kernell: Sameblod (2016)
- Nils Gaup: Kautokeino opprøret (2008)
- Nils Gaup: Ofelaš - Veiviseren (1987)

- **Litteratur**

Læringssti på NDLA som heter «Samisk litteratur i kontekst».

Boken «Derfor må du vite at jeg er same» av Ella Marie Hætta Isaksen.

- **Noen nyttige kilder:**

- Torjer A. Olsen og Hilde Sollid: **Samisk nasjonaldag i skolen: Mellom feiring og markering**
[Samisk nasjonaldag i skolen: Mellom feiring og markering](#)
- Formålet med nettsiden **Reaidu** ved Universitetet i Tromsø er å bidra til økt kunnskap om samisk historie, samfunn og kultur. Utgangspunkt: Nordsamisk. [Reaidu](#)
- Kort film: Hva er identitet? [Lokus. Identitet](#)
- Forelesning om Elsa Laula Renberg: Lørdagsuniversitetet campus Tromsø: "Elsa Laula: kvinnen som talte kolonimaktene rett imot"

[Youtube. Elsa Laula: kvinnen som talte kolonimaktene rett imot](#)

- Ann Kristin Hætta : *Masteroppgave i sosiologi ved lektorutdanning (2015) «Noen ganger vil jeg uttrykke «det samiske», mens andre ganger vil jeg bare være meg selv, et menneske på denne jord» En kvalitativ studie av en gruppe samisk ungdom og forvaltningen av «det samiske»*
<https://munin.uit.no/bitstream/handle/10037/11760/thesis.pdf?sequence=2&isAllowed=y>
- Forsoningsrapporten: <https://www.stortinget.no/no/Stortinget-og-demokratiet/Organene/sannhets--og-forsoningskommisjonen/>
- Info fra Sametinget: <https://sametinget.no/om-sametinget/nasjonaldag-og-nasjonale-symboler/>
- <https://ovttas.no/nb> Søk på en rekke temaer, læremidler m.m.
- Veivisere: [Samiske veivisere](#)
Digitale kart, tidslinjer m.m.
- Myteknuseren: <https://samiskmyteknuser.no/>

Den Samiske
Ressursskolen
i Nordland

